

В першу чергу це означає повну ціннісну перебудову як ментальності, образу життя так і концептуальних засад розбудови будь-яких моделей соціального, економічного, політичного змісту. Відтак критеріями оцінки якості соціального буття різних країн і людства в цілому мають стати не ВВП, дохід на душу населення, рівень споживання матеріальних благ тощо, а цілісність екологічної системи, стан її властивостей до самовідтворення, в цілому якість життя, але в його значно більш широкому розумінні. Адже сьогоднішнє функціонування суспільно-економічних систем, в тому числі спираючись на так звані механізми саморегуляції ринку, не мають вирішення не тільки екологічних проблем, але і проблем поглиблення соціальної нерівності за будь-які розумні і суспільно прийнятні межі, це подальша криміналізація суспільства, неконтрольована міграція тощо.

В той же час в умовах накопичення названих і багатьох інших, в першу чергу екологічних та техногенних проблем, в людській свідомості все більше актуалізуються цінності не економічного характеру – чистота повітря та води, достатність простору для життєдіяльності, естетичний аспект здорового навколишнього середовища, ландшафтів, ступінь його озеленення, достатність сонячного світла та комфортність клімату, відчуття здоров'я та енергійності тощо.

Повертаючись до змісту Закону України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року» слід зробити висновок, що методологічно документ розбудовано на старих засадах фрагментарно-адміністративних заходах поліпшення справ в екологічній сфері, що само по собі ставить запитання щодо його ефективності. Викликає здивування, що сучасна науково-методична база екологічного права, яка є всесвітньо визнаною, фактично проігнорована розробниками вітчизняної державної стратегії екологічної політики.

Л. І. Заїченко,

здобувач кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

СУБ'ЄКТИ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» фактично є єдиним джерелом законодавчого регулювання фізкультурно-спортивних відносин в Україні, за умови, що усі інші нормативно-правові акти повинні бути з ним змістовно узгодженими. Слід зазначити, що прийнятий він був у 1994 році але протягом усьо-

го часу постійно удосконалювався. Особливих змін він зазнав у 1999, 2000, 2001, 2004, 2005, 2006, 2007, 2009, 2010 та 2011 роках, що у свою чергу свідчить про високу суспільну актуальність сфери відносин фізкультури та спорту, а також про усвідомлення цього законодавцем та прагнення до постійного удосконалення законодавчої бази.

Цікаво, що наведений закон структурно має загальну частину (положення), яка містить у собі термінологію, засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту та джерела законодавчого регулювання тощо, а також умовно особливу частину, що в свою чергу передбачає зокрема визначення кола суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, змістовно містить відокремлення відносин фізичної культури від спорту, питання організації, фінансування, міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту тощо.

Таким чином, цей напрямок подальшого розвитку законодавства у фізкультурно-спортивній сфері не є випадковим. Усі інші відносини в цій сфері логічно можуть бути врегульованими за допомогою прийняття Указів Президента, Постанов КМУ та інше.

Аналіз законодавства у названій сфері свідчить про наявність досить масштабного конгломерату правових норм, зокрема внутрішніх правил, положень, які цілком не належать до жодного з механізмів правового регулювання: господарського, конституційного, адміністративного, трудового та цивільного права. Так, предметом регулювання окремих з них є, зокрема, правила прийому до спортивних клубів та федерацій, регламенти спортивних змагань, правила прийому до спортивних клубів та федерацій, регламенти спортивних змагань, правила трансферу гравців, антидопінгове законодавство, законодавство про спортивні третейські суди, тощо. Особливість таких норм полягає у встановленні спеціальних вимог до спортивних клубів, професійних спортсменів, тощо.

Зараз у спортивне середовище запроваджується модель ринкових відносин, допускаючи тим самим професіоналізацію спорту не лише в плані досягнень, але і в плані організації спорту, що, в свою чергу, зумовлює комплексність галузі спортивного права, і, безперечно, має бути враховано при побудові правового регулювання спортивних відносин. Систематика спортивних відносин передбачає з'ясування особливостей їх суб'єктного складу.

Постає логічне питання щодо визначення суб'єкта господарювання у спортивній діяльності. Отже, згідно ст. 55 Господарського кодексу України, суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Згідно цієї ж статті, існує два види суб'єкта господарювання: господарські організації та громадяни України, іноземці та особи без

громадянства. Спортивна діяльність таким чином може здійснюватись у повному об'ємі в межах створеної господарської організації, але також і за зусиль фізичної особи – підприємця.

Слід зазначити щодо правосуб'єктності суб'єктів спортивної діяльності, що дослідження положень статей 9-25 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" вказує на переважно виключний характер спортивної діяльності для закладів фізичної культури і спорту, в тому числі: спортивних клубів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю спортивних арбітражних судів, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів олімпійської підготовки тощо. Разом з тим, деяким категоріям суб'єктів спортивного права закон надає право здійснювати суміжні види господарської діяльності, як-то: надання послуг населенню з профілактики окремих видів захворювань, професійної реабілітації, організації і проведення культурно-масових заходів із залученням професійних спортсменів, інструкторів, тренерів тощо. Однак за правилами статей 55, 88 Господарського кодексу України, статей 84, 116 Цивільного кодексу України як основний, так і додаткові види діяльності суб'єктів спортивного права повинні обов'язково визначатися в його статуті (положенні). Поряд з цим, законодавство України та більшості держав Європейського Союзу допускає надання суб'єктами господарювання, які не є суб'єктами спортивного права, окремих спортивно-фізкультурних послуг, котрі закон не визнає виключним видом діяльності. Мова йде про створення груп оздоровлення на підприємствах, установах, організаціях, проведення любительських змагань, організація і проведення на місцевому рівні загальнооздоровчих, спортивних заходів тощо.

Таким чином, законодавець пішов не шляхом типізації суб'єктів спортивної та фізкультурної діяльності з позицій існуючих у господарському та цивільному законодавстві видів юридичних осіб та їх організаційно-правових форм, а обрав казуїстичний підхід перелічення усіх суб'єктів за предметними особливостями їх діяльності в царині фізкультури і спорту. Очевидно, що в інтересах правового регулювання слід органічно поєднати обидва підходи, хоча проблемою звичайно є формула оптимальності такого поєднання. Слід однак зазначити, що названий Закон України «Про фізичну культуру і спорт» було прийнято на десять років раніше ніж Господарський та Цивільний Кодекси України і тому його модернізація є вкрай актуальною. Особливо актуальним уявляється сегмент господарсько-правового регулювання. У цьому сенсі слід погодитись із думкою Д. В. Задихайло, що саме господарсько-правовому законодавству властива надмета – органічно об'єднати в єдиному правовому механізмі забезпечення ефективності господарювання, за рахунок використання в ньому таких різнорідних правових засобів, що служать досягненню відповідно різних за природою суспільних інтересів.

Аналізуючи ключову діючу особу сфери фізичної культури і спорту – спортивну організацію в контексті цивільно-правового регулювання, як юридичну особу, що має відокремлене майно, може від свого імені набувати майнові та особисті немайнові права й мати обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді тощо. Як юридична особа, спортивна організація може бути створена як громадська організація, що, згідно ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання», є громадським об'єднанням, засновниками та членами якого є фізичні особи.

Ці організації – громадські або господарські можуть об'єднуватись у свою чергу у спортивні федерації. Разом з тим послуги в сфері спорту та фізичної культури можуть набувати комерційного характеру, бути об'єктом підприємницької діяльності, а, відтак передбачати створення суб'єктів спортивної і фізкультурної діяльності в формі господарських організацій в різних організаційно-правових формах, що можуть створюватись у формі підприємств, заснованих на різних формах власності, на унітарних або корпоративних засадах.

Таким чином, на нашу думку, основними суб'єктами сфери фізичної культури і спорту мають стати спортивні клуби, що можуть бути за своєю організаційно-правовою формою підприємствами або громадськими організаціями в частині здійснення ними комерційної діяльності, комерціалізації спортивних послуг. Окреме місце в системі суб'єктів спортивної та фізкультурної діяльності посідає спортсмен-професіонал, який, на нашу думку, має реалізовувати свою професійну правоздатність у формі приватного підприємця. Спортсмен також може мати трудові відносини з тренерами, лікарями, тощо, а також надавати відповідні спортивні послуги. Слід зазначити, що значна частина відносин в сфері спорту та фізичної культури представляє собою суцільну прогалину в національному законодавстві. В той же час, здійснення спортивної та фізкультурної діяльності отримало вельми глибоку диференціацію відповідно до її умов, видів послуг, суб'єктного складу тощо.

Ю. В. Зінченко,

здобувач Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ БАНКІВСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ

У правовому регулюванні праці працівників в банківській сфері яскраво знаходить прояв принцип єдності та диференціації. З одного боку, на них поширюється норми КЗпП та загальне законодавство (Закон України «Про охоро-